

گه شتيك

به نيو ههنگار يادا*

سعيد يحيى

بيست دمقيلبوو. ئەم ماوميش بو فروكهيهكى بچووكى سەر به «لوفتهانزا، ناوخواردنهوميه. ئەگەرچی لهبەغداوه تا گهيشتینه ئەلمانیا، چوار سعات و نیوی خایه‌ند، به‌لام چونکه تابلوکانی سروشتی زهوی سەرنج راکیش بوون و دوو فلیمه‌کانی بینیمان و دوو ژمی خۆمانه‌ی عراقمان عافیت کرد... له‌بەرئه‌وه مانای بیزاربوونمان نه‌زانی.

له‌سعات ههشت و نیوی نیواری روزی نۆزده‌ی شەشی ههزارو نۆسه‌دو ههشتاو نۆدا له فروكه‌خانه‌ی «بوداپشت»ی پایتهختی «مەجهر» دابەزین. له ئیمه بقرازی که ده رۆژنامه‌نووسی عراقی بووین ئەگینا خه‌لکه‌که‌ی دیکه‌ی نیو فروکه له زمان و ره‌فتارو جل و به‌رگیان هه‌ر هه‌موویان ئه‌وروپایی بوون. نیوان «بودا»و «فرانکفورت»، وک لیخوری (!) فروکه به‌ی‌راگه‌یاندین، سه‌عاتیک و

چۆن؟

واده‌زانم شوینیکی وکو فروکه‌خانه‌ی ده‌بین نه‌ومنده به‌شکه‌وتووبی، هه‌رکاته‌ی خه‌لکی وولاتانی هاتنی، هه‌ر به‌یه‌که‌م دیقه‌ت و ته‌ماشای، بیروپایه‌کی

جاری هه‌ر به‌ئاسمانه‌وه بووین و چەند میتریکمان مابوو به‌ته‌واومتی بگه‌ینه زهوی، فروکه‌خانه‌ی «هه‌نگاریا»م گه‌نی په‌رپورت و هه‌زارانه هاته به‌رهاو: له دلی خۆمدا گوتم: ئەگەر ئێهه‌ وایی، ئە‌ی شوینه‌کانی دیکه

بوخت سەبارەت بەم وولاتەیان لەمیشکدا بچەسپن. پاشان بۆم دەرهگەرت کە بە ئی ئەمەیان دەستی دوومەنە هی یەكەم گالتهی پیناگرئ.

دوای هەندئ پرسیار و هەلام، ئەفسەری نیو شووشە، بەرپرسیار لەجێبەجێکردنی کاروباری چوونە وولات، مۆرتیکی خێواندە پاسەپۆرتەكەم و مانی ئەو هی دامی، بەكەمالی سەلتەنت یەك مانگی تەواو لە «مەجەرەدا پیاو سەكەم. هەر كە پاسەپۆرتی هاورپیکانیش مۆرکران، ئەو تیکرا داخیلی هۆلیکی بەرفراوان بووین و بئیسۆ دوو تەوقەمان لەگەڵ دوو فەرمانبەری بالیۆزخانەیی خۆمان و بەرپۆبەری ئامۆژگەو یاریدەدەرەكەیی کردن، كە نزیکەیی نیو سەعاتیک چاوەروانی ئیمە بوون و هەندی یەك چاوەنوقین جانتا و باول و بارگەیان خستینە نیو دوو سئ ئۆتۆمبیل و بەرمو مەلبەند بەرئیکەوتین. ماومەك تا گەیشتینە شارو پردیکی نەقۆلامان برئو بەجادمیەکی شاخاوی پڕ لەپەناوینچ و ئینجا خانوبەرمیەکی ژیکەلە.

ژوورەمکان بیندران و برادەران هەرکەسەو جئ نوستنی خۆی زانی، دەموچا و شۆران.. ئیدی هەر بەدم قسەو، کۆبوونەومیەکی دووازدە قۆلیمان بەست و بەرپۆبەری ئامۆژگە هەندی ئامۆژگاری بەنرخیی کردین و مانی ئاوا زانیاریی بەكەلکی لەبارەیی بازارو هاتوچوکردن و نرخی کەل و پەل و پارمگۆرینەو، داینی. ئەو نیو سەعاتی و لەباخچەدا دانیشتن، کزەباییکی ساردی وەك گۆزانی هەلکەرد. یەكسەر قسەیی لێپرسراوی رۆشنبیری بالیۆزخانەیی مەجەرەم لە بەدا و مېرھاتەو.. کابرا گوتی: نیو بە هەوای ئێرەو مەرۆن.. جل و بەرگی نیمچە کەرم لەگەڵ خۆتاندا بەرن و چەتریشتان لەبیرنەجئ!

راستی دەکرد.. هەرچەندەیی سەرماپردو و نەبووین، بەلام ئەومندەیی نەبرد گەوالە هەوریکیان گرت و رەش و سپی تیکەل بەمیەکتر بوون. بەگرمەگرم و بۆلە بۆلە زەندەقی قۆل رووتی

وەك ئیمەیان برد. شوکری دەوی هەر تەنپا چاوو راوو گرمە بوو.

رۆژیک وچان و ئیستراحت و بازارو تەدارک. لەسەعات نۆی رۆژی بیست و یەکی حەزیرانی مانگی شەش «حوزەیران هەلەیه» یەكەم دیدار بەسترا، كە هی سەزۆکی بەئشی دەرمووی وەزارەتی دەرمووە بوو. لەماو هی چوار سەعاتاندا، بەتەواوەتی شارەزای میژووی «مەجەرەیی کردین.

ئەم گەلی مەجەرەیی وائەمرو ژمارەیان دە ملیۆنە، خۆیان لە ئەسلدا حەوت عەشرەت بووینە. سوارچاک و چاونەتەرس، لە ناوهراستی ئاسیاو هەلقەنان بەشەرۆشۆرو کۆشتن و برین و تالان کردن، گەیشتوونەتە ئێرە. هەندیکیان بەمەیش نەوستان و بەرمو سەرزەمینی ساردتر هەلکەشاون و بوونەتە «فەلەندە»ییو خۆیان بە ئامۆزای مەجەرەکان دادەنن. کەچی بەندە چەند لەزمانی مەجەرەمگا، ئەوانیش هەر ئەومندە!! دوای جئگێر بوون، بەتەدارک و چەپەلەریزان و شاباش «ئشتیفان» جل و بەرگی پاشایەتی دەبرکردو تاجی لەسەرناو هەر بەم فاک و فیکەبوو بە پیاویکی دیکو نیویان نا، یەكەم مەلیکی مەجەرە، كە ئەو کاتە بەرفراوانتربوو، بەشتیکی یوگسلاقیو چیکۆسلاقیو رۆمانیایی لەگەلدا بوو.

رۆژگار هات و رۆیشت.. جەنگیزخانە چەمبەری^(۱) چەكدارو پیاو کۆژو تالانکارانی سەرسەری، گەیانە ئەوئو لەجیاتی عیزرائیل گەلی رۆجی سەندو خەلکەکەیی نوقعی خوین کردن و لەماو هی یەك سالدای ئەو هی ئەو بەئەوانی کرد، مەگەر هەر بەتاریخ بگێردینەو. چەند سال و عیامی خایاند تا ئاسەوارمەکیان نەهیشت و پەنایان بردە بەرئەمپراتۆرو شاو مەلیکەکانی دەورو بەری خۆیان ژنیان دانئو شازادەیان ئی خوازیننی کردن. جا لێردا دەمکری ئەوماو هی دەمکەوتە چەرخیی یازدە هەمەو، بە ماو هی خێرۆبەرەمکەت و بووژاندنەو دابندری.

ئەمجارە سوپاي عوسمانلى، سنورى مەجەرى بىرىدوسەدو پەنجا سال ئى دانىشت. ئەو گەرەمكى ئىمە ئى بووین، دەیانگوتى «كاپى» داوام لەكابرايىكى مەجەرى کرد ماناکەیم بو لىكبداتەو، كەچى ھەرھەمان مانا توركى يەكە بوو. «دەرگا» تومەز سەرقالەئى داگىرکەرانى تورك لىرەو داخىل «بوداپشت» ى پايتهخت بووین.

دراوسىكەنى مەجەر ترسیان ئىنیشتو، ئەگەر توركەكان شالوو ھىرشیان ھىناپە سەر ئەوان، ئەو بەدەردى مەجەریان دەبن.. ئىدى بەنھىنى و لەژىرەو ئوترىشەكان «نەمسای» بەكان دەستیان خستوتە دەستیان و لەسەر ئەو رىك كەوتوون، تورکیان لەكۆل بکەنەو. جا ھەر بەرىگەى ئەم گەرەمكى «كاپى» بەرە، سەربازانى سەفەر بەك تەنگى رەشكە و ماھوزەریان لەشان کردووتەو ئىرەو ئەو «ھەرنانە زگ دەسكەوئى» خویان گەیاندوتە زھوئى بەردەستى عوسمانلى.. «رۆژى وا سەر سەلامەت بى»!

بەلام تۆرەرە ریشت لە چنگى يەككەو دەربىنە، لەپرسىلەت بەگوتە دەستى يەككى تر. ئوترىشەكانىش نەیانکردوتە نامەردى و ئەوانىش دوسەدو پەنجا سالى رەبەق مەجەریان داگىرکردو.

دووكە ئى جەنگى دوومى جىھانى ھەلساھو بەرزبوتەو. ئەلمانىايى دراوسى ھەرمشەئى لەدولەتانى دەورو بەرکرد. لەترسان و لەپرسان مەجەر دەستى لەئىو دەستى «ھىتلەر» نا. ھى واپوو ئەگەر ئالای نازى پانە ھەلگا، دەتوانى بەرگەى رەھىلەى زەمانە بگىرىو كۆلەكەى با نەبیا. كە ئاگرى جەنگ دامرکایەو، كۆمەنىست و دیموکراتە سۆشىالیستەكان ھاتنە حوكم و سەروكى حزب و دەولەت «راكوشى ماتىوش» بەزەبرى ناسن و ئاگر ئەو خەلكەى ئەوئى چەوساندەو. دەلین كابرا شاگردىكى بەرھەئى قوتابخانەى «ستالین» بوو. بىرودا بۆھوون و رىيازى ئەو، لەئەلفەو تا كۆتایى بەزیادەو جى بەجى فەرەو.

كە دەوران بوو بەھەزارو نۆسەدو پەنجاو شەش، خەلكەكە ھاواریان ئى ھەلساو كۆردیانە ھەراو شىرەشىرو گوتیان: ئەمانە ھىچیان بۆ ئىمە نەھىشت. ئىدى ھەر بابا بوو، دەستى داپە تەنگ و داس و پاچ و خاكەناز. «راكوشى» ترسا. دووھىئى ھەبوون دووى دىكەئى قەرزكردن و ھای سۆفیت و مەرو ھاتم. لەئىو ئەم بگەرە بەردەمەدا بىرورای سەیر پەیدا بوون. تەنانەت حزبىك سەرى ھەلدا ھەوتى واھىنانى لەستالین و شىوھى بىرکردنەو ھى ئەوى دەدا.. ئەوئەندەى نەبرد، حزب بوو بەدووكەرت. «كاداريا ئوش» ئەمەى بەھەل زانى، سواری تانكىكى سۆفیت بوو، لەپەشەو ھى سوپای سوور پايتهختى داگىرکردو ئاوىكى كۆردە بان ئاگرەمەو «ئىمرانادەى سەروكى جوولانەو ھەمەى خستە زىندان و ھەموو سەركردەكانى ئەو شۆرشەئى لەقنارەدان... دووای دوو سال «ئىمرانادەى» لەسەندارەدا. قسە لىرەداپە «يانوش» خۆى يەككە بوو لەو كەسانەى داوای كۆردىنى دەکردو مەردىكى «ئىمرانادە» بوو.

«تېبىنى»: بەر لەگەيشتنى ئىمە بەسى چوار رۆژ، ئاھەنگ و خۆپەشاندا ئىكى گەلنى بەر فرەواوان گىرابوو. بەھەزاران كەس بەشدار بوون و ھەرچى حزب و دەستەى بەرھەلستى دەولەت ھەن ووتاریان خۆبندەو. تەرمى ئىمرانادىان بۆ شۆبىنىكى موعتەبەر گواستەو بەقارمەنىكى مىللىيان لەقەلم دا. ھەرچەندەى بەر لە ماھىەك «كاداريا ئوش» یان لە حزب و دەولەت لادا، بەلام ھەر بەم خەفت و كەسەرھوسەرى ناپەو لەپىنجى تەموزى رابردودا فەوتى کرد.

ئىئو خوتان دەزانن، دەمىكە رۆژنامەو ئازانس و ئىرگەكانى جىھان باسى كۆرانكارى مەجەر دەكەن. دەلین و دەبىژن.. خۆ ئەگەر بەقسەئى ئەوان دەبوو، دەبواپە مەجەر ئىستانكى دەولەتىكى سەرمایەدارو كۆنەپەرسەت بى! لىتانی نائىسارمەو ھەرگە گەيشتنە ئەوئى، ئەو ھى دەمى دەکردەو، ھەر باسى كۆرانكارى دەکرد: ئەمەرو

نمبهي.. په رله مان بريلاری گرنګه ددها!

بني ناوي بؤ هرکوي دمهووين، باس باسي سياسي ناوخبوو.. دوواي بازده رؤژ مانه رومان، چيگري سهرنوسهري نازانسي دهنګوباسي مهچر که بهمني پيتي خويانهوه نيشانه که ي (M.T.I) ه، کوزيکي بؤ نيمه بامت و باسي سياسي ناوهوو دهرهوي وولاته که ي خوياني کرد. که تهواويوو، دمهوو وه لامي پرسيارهکامان بداتوه. زاتم کردو گوتم: «بهنده سهرم له م مهسليه سورماوه.. پيم نالين کوانتي گوزانکاري؟ من خه لکي جادمو سهرشه قام دهينم وهک گوزيان بؤ بؤمين وان...! کوانتي بهره لست و حزبه کاني که دملين پيک هاتوون؟ من وادزمان نيوه به شينيکي «برويسترويکا» ي گوزباچونن و نهوي دملين و دميکن ياري ي په رله مانه هيجي تر نيه»!

کابرا بي نهوي دهمارگرښي، يا چاوزوق بکاتوه، زور له سرخو گوتم: «جه نابت چهنده ليره ي؟» گوتم: «بازده رؤژه». پيکه ني وگوتم: «به م ماوه کورته شارمزي نيره نابي و نه وولاته نانس». مزيکي له جگه رهي دهستي داو گوتم: «به مانه وي نه مانه وي گوزانکاري دهيو له مانگي ده ي نه مسالدا که برياره ه لېژاردي گشتي بکري و دهوي نه م سهرکردايه تي به چوارقولي به نه مينې، رهنګه نه و حزبه ي وانيسستا له سهر حوکمه سهرنه که وي». گوتمان: بؤ؟ گوتم: له بهر هندی گيوگرفت و باري نالوزي وولات له روي نابووري به وه. نه م حزبه جه ماوه ريکي زوري له کيس چوه. نه گه هندی نه خشو پلاني په له نه جام ندها، نه وه مهچر دووا رؤژيکي ته ماوي له پيشه. نيمه نيوي پيوستيمان له سوتهمه ني له دهرهوه دينين. هرومه له سدها ههشتاي نهوت. له بهر نه بووني و قاتي که مرسته هوه لي به کان، نهوي به ي بلين پيشه سازي ته کنترولوچي ي پيشکه وتوو، ليردها نيه و نابي. خو باسي گيوگرفتي کومه لايه تيش هه رمه که ن.. ته لاق و نه زوکي و ته مه ني کورت و خو کوشتن و فيره ناروق، فرهبلاوه...»

سهر ليرمدايه، هموو نهوانه ي له ماودي نهوبيست و يک رؤژدها سهرداني ناموزگاري رؤژنامه نووسانينان کردو کوزيان کيرا، تيکرا بي په ردهو بي شارنه وه باسي گيوگرفته کاني خويان دمکرد. دهيانگوت: مروفيکي مهچر مانگانه ي ههشت هزار «فورينټ» ه. نه م پارميه له بازاردا ناکاته سهر دولار. له کاتيندا نرخی کهل و پهل و خواردمه ني و شتي تر، که لي له کووره ي ناسنگه ر گهرمتره. جا نه گه ر دوواي دموام کاريکي سووک و سهرپي بؤ خوي پهيدا نهکا، ناتواني ساني جاريک به سواي شه مهنده مفر بچيته دهوروبه ري پايتهخت و گهشت و گوزارو سهرانيني دوو رؤژه بکا.

رؤژ رؤژي شه ميه و پشودانه.. له ساعات هر تي به ياني دهوايه قاوه لتي مان کردباو ناماده ي سهره بين. هينستا چارمگيکي مابوو، که (دکتور صابر العادلي) به خو به جاننا رهنګ قاوه ي به که ي ملي به که

یه که به یانی باشی لئو کردین.. «نهم زاته هاوولاتی یه کی میسرو دووازه سال دهبی هاتوتیه نیره خویندنی بهرزی لئو تهواو کردوووونی هیناوه.. پیم وایه خویشی جارجار فراموش دمکا، بروا نامه کی نه له چ پهبورایه تی یه که! کابرا خاوم به هرهو زمان و قهلمه و تابلی هی هوشیاره. له فولکلورو کهله پورو میرات دا، مهله وانی باشه.. له هونه ری ته شکیل دا گالته یه ناکری، سه ره برای وهرگیرانی سه رکه وتووی، دهرسی زمانی عهره پیش له زانکوی نه ویدا دهلیته وه».

دکتور صابر له پیشه وهو نهمه به دووایه وه، سواری پاسیکی خاوین بووین و به رهو دهریاچه ی «به لاتون» به ری که وتین. جاری تاگه یشتینه نه ری یه که دووکی دهنگ خوش، هرچی کونه گورانی هه چ کوردی و چ عهره بی هه موویان به سه ر نهمه ساغ کرده وه. به نامان و زهمان میکروفون و بلندگوزیان له دست دهرنه دهه اتن. لهم ریکه و بانی وراست و ریکوپیک و هر له دیمه نی سروشتی نه وولاته، که به جاری سه وزه ده لئو مافوره. سه دو بیست کیلومتریان بری که چی ههروامان ده زمانی پینچ کیلومتره. تا چاو حوکم دمکا باغ و بیستانه.. تا دلت حزیکا، خانوبه رهیه، هه مووشیان هر شیک و جوات.. گوئیان: «نه مانه ملکی تاییه تی دهوله مند مکانی شارن، که هاوینان له ترسی ته وژی کهرما پهنا ده به نه بهر به لاتون»! کهرما چ کهرما.. له مانگی ته مورزا له بیست و پینچ په تیهر ناکا!

دهریاچه ی «به لاتون» ده که ویته باشووری روژناوا. له گشت ناوچه کانی جیهانه وه خهک رووی تی ده کن. نه وهی به رووت و قووتی مهله دمکاو نه وهی لئو رادمکشو خوری ده داته بهر خورو بهنگی پینستی دهگوزی و نه وهی سواری بهلم دهبی وهرزش دمکا.. هه ربابایه گوئی کاریکی سووکی گرتووه. هه مووشیان هر بو وچان و نیستراحت هاتوون. جا نه کهر خه لکی مه جهری، نیواری روژی یه کشمه مه دیته وه پایته خت و شاره کانی دیکه.. نه کهر نا چ زود میوانخانه و چادرو

که پرو پهنا.

له بهر دهرگای نیستراحتخانه ی روژنامه نووسانی مه جهر، (دکتور توماشی) سکرتری گشتی یه کیتی روژنامه نووسان چاوه روان بو. ماندوونه بوونی لئو کردین و هه والی یه که یه که یه برسی. من بو خوم و رهنگه دوو که سی دیکه پیش، ده مانناسی. کابرا بهر له چوار روژ نهمه برۆینه نه ری، نه له عیراق بو. له گه شته کی عیراق، دوو شهوان له هه لیر مایه وه. له ماویه دا بهنده به هوی نه قایه ره له گه لی دا بووم. سهردانی هاوینه هه واری پهم (صلاح الدین) و سه ری رهشمان کردو که لی قسه و گفتوگومان کرد. وهک نه مک زانین و قهر ناسین و دوستانه تی نه سه ره ری ، هه والهرسین و دست گوشینه کی نهمه که لی تاییه ت بو.

خوا هه لئو ناکری، ژهمیکی چه رو به له زه تی نیوهروی داینی.. نینجا پینشان کهوت و شوینه کی یه ناساندین که ملکی یه کیتی روژنامه نووسانه.. دوو میوانخانه ی سی چوار نهومی و دوو چیشته خانه و پاریکی شهوانه ی تیدایه. جگه له باخچه ی بهر فراوان و پلاژ یاریگی وهرزش و کهرما و شوینی فووتوبیل و مستاندن. له کاتی پشووداندا روژنامه نووسان به خویان و خیزانه کانیانه وه رووی تی ده کن و به پارهی کی کهم چند روژیکی لئو ده بوین. ناوه ناوه پیش روژنامه نووسانی وولاته کانی دیکه به تاییه ت هی یه کیتی سوقیه تی دینی.

هه ندی له برادرانی خومان، نازانم بو چه زیان له مه له ده کرد.. خوا خویان بوو نان بخوری و خوان هه لگیری و ده ناوی بکون. له به ختی رهش و نه گریسی شهوان، له ناکاو پهله ههر یه کتریان گرت و بوو به باو بوژان و توفان. نیدی هه ربیاوه، هه رخانه به مایو دهری کورت خویان کوتایه ژورمه کان. برادران هر شه مند میان بو مایه وه، هه ندی وینه ی فووتوگرافی یادگار له گه ل بهیکه ریکی رووتی باخچه ی نه ری بکرن!

تا له پليكانه كارمبایي كانه سرکه وتين به خويمان
پيگه نين.. له و كاتره ئیدی ناموزگاری هه والانمان
دمکردو دهمانگوت: دستي ئيمه تان به دامین، نه کن بئ
پلیت سواری میتروین!

بهرای من، نهگه رژیم و سستمی نهوی
هرچی ههیهو چونهو چ دهکا.. به لام مسئلهی
گواستنهمو هاتوچوژی هه والاتیانی چارمه سر
کردوو. مرۆ دمتوانی بهچهند سانه ومختی، له م
سهری شارموه بچیته ئه و سهری.. قهتار به
دوواوی قهتارموه.. دمیقهچیه نلومستن. هه
ئهموندمو له پليكانه كانهوه دابهزه، ئیدی له
دوورموه بایهکی سارد هه لدهكاو هرچی قزی دریزه
وسهر شانانی بهرت و بلاو دهكاو هرچی كراسه
ومبان نهژنویان دهخا.. نهگه هرچی كراسی له م تهرچه
دهگهنن.. خو پاسیش له و كه مترینه.. نهویش
به دمیقهو سه عاته. تراسی كارمباییش مانی ناوا
هاتوچو كه ران دهگوازیته هوو بیزار نابئ..

لای خویمان نهگه ئافرمتیک سهرکهوت، یه كسه ر
دوو سی زهلام و میزدمندا ل فهرموی لئدمه كن وشوینی
خویانی دهمنی.. لئهمشدا ئافرمتیکی چل په نجا سالان
سهرکهوت. سه سیرم کرد خه لکه كه ی نیو پاس
نه یانخوینده موه.. په ك دوو كورسی به تالیش هه بوون
كه چی ژنه هه ردا نه نیشته. گوتم بهنگه نه وانهی به دل
نه بی وا لایه کی كورسی به كانیان گرتوو. به رهو سه روتر
هه لكشا. له بهری هه لسام و فهرمووم لئکرد. كه چی نهك
هه ر دا نه نیشته، بگه ره ماشاییش نه كردم! دیار بوو
دكتور صابر ناگاداره. كه دابه زین گوتم: تو بوچی
ته عه دات له و ئافرته کرد؟ تی ی كه یاندم به ئی لئهدا
كهس له بهر كهس هه لئناستی چ ژن چ پیاو، ته نیا نهگه
یه كنی په رو په ك كهوت به بی و نه توانی به پیوه بوهستی.
سهیره نه مانه زور به یان عاده تیان به بوستان گرتووو
نهگه ر خوانه خواسسته داشنیشتن، نهوه غه رقی
خویندنه وه ده بن.

به ره له وهی لئپه سراوانی ناموزگه، شناسنامه ی
هاتوچویمان بو دهر بینن، هه ریه كه چه ند دا نه پلیتی
رهنگ زهردو شینیان داینی. كه یه کیان بو میترویی ژیر
عارد بوو، نهوی دیکه ییش بو پاس و تراسی كارمبایي.
روژانی هه وه ل براده ران زور به گه رموه به كاریان
دهمینا. به لام چونكه كهس به یی نه دهگوتن بو كوی
دهرۆن، تا دههاتن كزده بوون. ئیوارمیه کیان سی قوئی
چوینه بازار.. ده بوایه به میترو بچینه شوین مه رام.
دهستم بو گهرفانم برد، پلیتی زهردم نه ما بوو. دوو
هه فاله كه ی دیکه ییش هه روهك من: دهی نه مروش با وهكو
روژانی تریبی. پاشان كی باسی پلیتمان له كه ل دهكا؟
به هه له بیئا له سه ر قسه ی یه كنی له براده ران، سواری
فارگو نیکی په چه وانه بووین. كه زانیان هه له مان کردوو
دابه زین. دوو ههنگاومان برین، تووشی كچه شوخیکی
نازدارو دوو كه ته په لیس بووین. گوتم: كوانی پلیت؟ تا
هاتین به ئینگیزی په شه ركه ی خویمان حالی یه كین، نه
دهست په ییش كه ری کردو به عه رمبی سه ر زنشتی کردین!
گوتمان: جا تو كه نه م عه رمبی په ده زانی، بووا تووره ی؟!
نه مجاره به مان بووره.. گوتم: شتی وانیه و هه ریه كه
دوو سه د فورینت بدن! زانیان جاری وا چه نه لئدان
نهك فورینتی، به لكو هه لوورمیکیش ناكا، پارمه مان داو

جاریکی دیکه‌یش، روژی شه‌مه‌یه و ته‌عتیل پشودانه ..
نه‌مجاره «یوری» ی یاریده‌دبری به‌ریو‌به‌بری ناموزگه،
ناگاداری کردین که ده‌بی س‌ه‌عات ه‌ه‌شتی س‌ه‌رله‌به‌یانی
ناماده‌بین و نه‌وهی ح‌ه‌زیش نا‌کا بی، نازاده. گوتمان:
گه‌شته و بو‌ده‌روهی پایته‌خته، بیت وایه که‌سی وامن
ه‌بی ح‌ه‌زته‌کا؟!
نیو س‌ه‌عات له‌نیو پاس و گه‌یشینه کونه دئی‌یه‌ک

که‌نیوهی خانوو‌به‌رمکانی له‌به‌رزایی دان .. خانوو‌مکان
نه‌ومنده کونن بو‌موزم‌خانه نه‌بن بو‌هیچی تر دست
نادمن .. نه‌وانیش ه‌روایان کردوه. ه‌ندیکیان نوی
کردونه‌ته‌وهو بو‌وینه‌ته چیشته‌خانه و چایخانه و شوینی
نیستراحتی نه‌و خ‌لکه‌ی له‌ه‌ندمرانه‌وه دینه س‌ه‌ردان
و پلیتی جو‌راو جو‌ر ده‌بین و پاره ده‌میرن و ویری
ده‌کن.

زوربه‌ی خانوو‌مکان گه‌راین، ه‌ندی
کتیبخانه‌وه ه‌ندی تابلوی رهن‌گاورم‌نگ و رمش و
سپیی ه‌ونرم‌ندان .. ه‌ندی په‌یکه‌ری که‌سانیک
له‌م گونده‌دا زمبر به‌دست بو‌وینه. چیشته‌نگاو بو
س‌ه‌رشاخ ه‌لکشاین .. یاریده‌دبری ناموزگه خوی
کوتایه ح‌ه‌وشه‌ی خانوونیک و گوتی: لیرم‌دا
خوراکیکی فولکلوری ه‌یه، با‌س‌ه‌رو دانه‌تان بو
بکرم! پینج ش‌ه‌ش ده‌مقیقو ده‌دوازه نانی سلجی
رونلوی ه‌ینا. پاشان که‌هاتینه‌وه پایته‌خت و
پیا‌سه‌ی بازارمان کرد، گه‌ل چیشته‌خانه‌ی بچووی
س‌ه‌رشو‌سته‌مان بینین ه‌ره‌مان نانه‌رونیان
ده‌فروشت .. خ‌لکی ده‌یکرن و له‌گه‌ل ش‌ه‌رب‌ه‌ت و
بیره‌و نلوی سلرد ده‌یخون .. نه‌ فولکلورمو نه
ت‌ه‌رم‌اش!

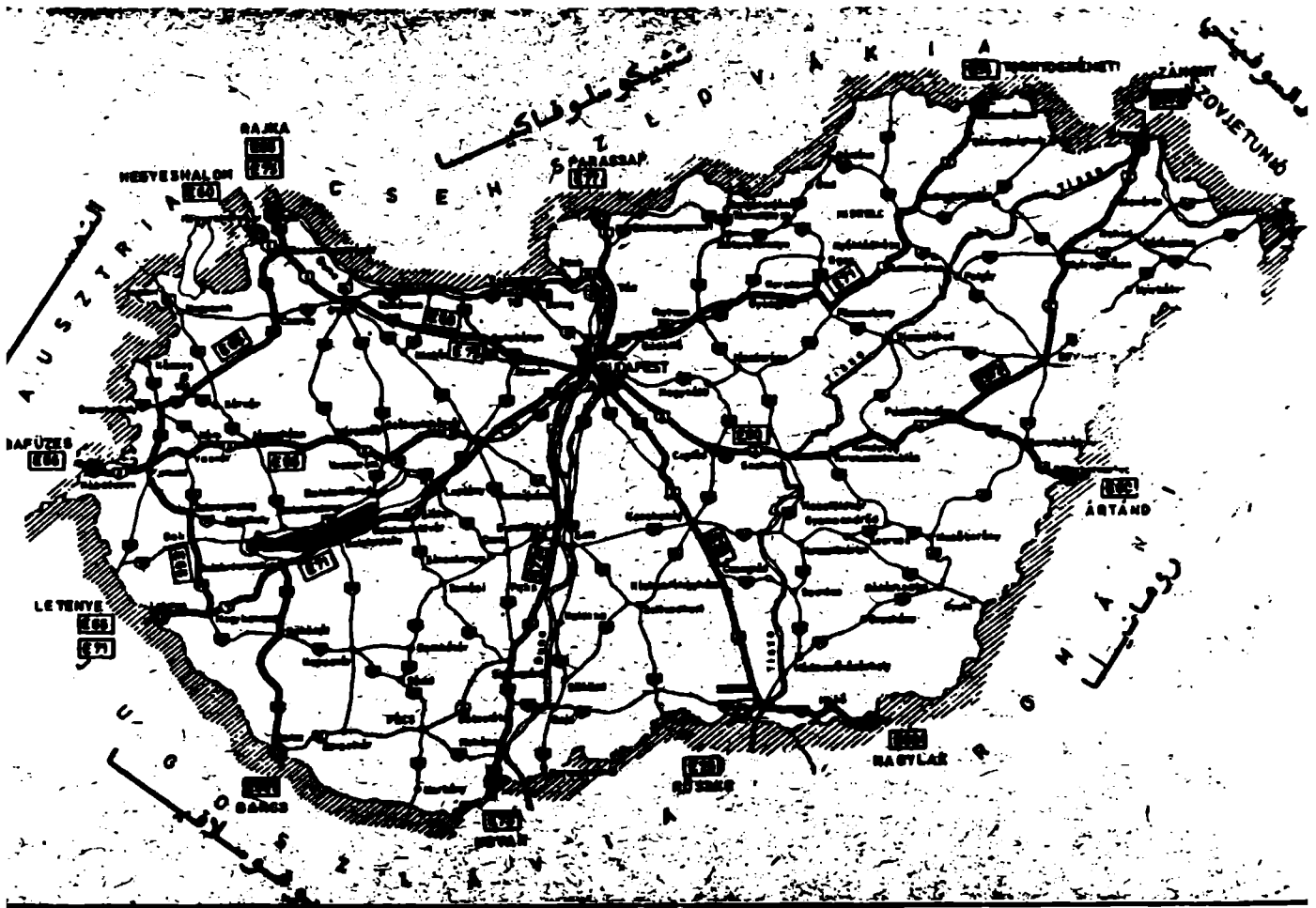
به‌ق‌ه‌دی شاخه‌وه شانویه‌کیان دروست کردوه ..
که‌سانیکی ه‌ندمران به‌کام‌ترای دست و شانیا‌نه‌وه
له‌به‌ر ه‌تاو دانیشتون. نه‌وه‌ی وکو‌نیم‌ه‌یش له‌به‌رنامه
دووابکه‌وی، ده‌بی له‌پنیا‌ن بو‌ه‌ستی .. چوار کیژوله‌ی
شو‌خ و ش‌ه‌نگ و چوار کودی بالآ به‌رزی قوز، به‌جل و
به‌رگی نه‌ته‌وه‌یی و له‌س‌ه‌ر نه‌زمی مؤزیکای خویان

سه‌مایان ده‌کرد. گوتیان: نه‌مانه له‌خویانه‌وه نه‌م
تیپه‌یان پیک ه‌یناوه‌و روژانی شه‌مه‌وه په‌کش‌مه‌مه له‌س‌ه‌ر
نه‌م شانویه‌ شایی و ه‌له‌پ‌رکی ده‌کن.

نه‌ویمان جی‌ه‌نیش و به‌روه لایه‌کی دیکه
ریگه‌مان گرت‌ه به‌ر .. دووای چاره‌گه س‌ه‌عاتی «دکتور
صابره» به‌ر له‌نیمه‌دابه‌زی بو‌به‌قه‌د ژماره، پلیتی کرین.
ده‌رگایه‌کی ته‌لبه‌ندو جاده‌یه‌کی قیرتاوی خاویز.
نه‌مایان مؤزخانه‌ی کرایه‌وه‌یه. ه‌رچی که‌ره‌سته‌و
خانوو‌به‌روه ک‌ه‌ل وپ‌ه‌ل و پیویستی م‌اله‌و بو‌ژیان و
گوزهران به‌کارده‌بردرین، ه‌ه‌مووی دانراوه. خانووی
رهن‌جبه‌رو جوتیر .. خانووی نا‌غاو ده‌ره‌به‌گ و گوتی‌خای
گوند .. کلنسه، قوتابخانه .. تا ده‌گاته نه‌م روژگاره‌ی
خومان. گوتیان: نه‌م خانووانه بی روخاندن و تیکدان
له‌شوینی دیکه‌وه ه‌ینراون .. به‌مه‌یش ده‌بیژن:
مؤزخانه‌ی سروشتی ی کراوه ..

بو‌روژی دوواتر، چووینه په‌رله‌مان. پاش نه‌ختی
چاو‌ه‌روانی له‌یه‌کی له‌ده‌رگا زورم‌گانه‌وه، خومان کوتایه
ژور. کچیکی بالآبه‌زی خوش ناوازی له‌س‌ه‌رخو
به‌پیرمانه‌وه هات و به‌خیرهاتنی کردین و خوی
په‌ناساندین که له‌به‌شی راگه‌یاندن و پیومندی په‌رله‌مان
کاردم‌کا. گوتی: ماوه‌یه‌که نه‌م بینایه کراوته ناس‌ه‌وارو
ه‌ر که‌سینکی ح‌ه‌زبکا، پلیت ده‌بری و دیته‌نیره، ته‌نیا
له‌کاتی کوبوونه‌وه‌ی په‌رله‌مان نه‌بی.

بینای په‌رله‌مان، زه‌وی‌یه‌کی فراوان و ته‌واوی
داگیرکردوه‌وه ده‌که‌ویته که‌نار روباری «دانوب». له‌س‌ه‌ر
عارده‌وه تا بلندترین شوینی که نه‌ویش ستاره
سوورمه‌کی س‌ه‌ریه‌تی، به‌رزی‌یه‌که‌ی نه‌وت و نو‌میت‌ره
(ب‌ریارویه به‌م نزیکانه ستاره دابگرن). نه‌ندا‌زیاری و
نه‌خش‌ه‌ی کیشاوه، به‌رله‌وه‌ی بینا ته‌واوی، ته‌مه‌نی
خوی به‌خش‌یه‌ته‌ه‌ه‌ه .. نه‌وانیش نیوه په‌یکه‌ریکیان بو
دروست کردوه‌وه له‌شوینیکی دیاری س‌ه‌رپلیکانه‌ی
ژوو‌روه‌یمان داناوه. له‌راستیدا ده‌کری نه‌و وردم‌کاری
کاروباره‌ی له‌بینای په‌رله‌ماندا کراون، به‌شاکار له‌قه‌له‌م

که نه په کانی دانیشتن.

بوتاسی نیواره بی نیشوکار بووین .. نیدی دوو
 قوئیو سی قوئی بلاوه مان لی کرد. له «به تهانی تیر» وه بو
 گوږه پانی «نه ستوریا» وه بو «که تی» و «بلاها» و
 دوورگی «مارگریت» که دمکه ویته نیوهراستی
 «بوداپشت» و روبری «دوون» شق دمکا. به پنی و
 به پاس و ترام و میترو، هرچی بازارو کوچو و گوږه پان
 و مهیدان، هر هه موویان شایانی پیاسه تیدا کردن.
 چند سهد میتریک به ژور «نه ستوریا» وه بهک دوو جاده
 هه ن دمکه ونه که نار روبرو نوتومبیلیان پیا ناروا ..
 نیواران خه لکی هه ندمران و غیره مه جبری کؤد مینه وه
 پیاسه دمکن و نایس کریم و مونه و گه نمه شامی برژاو
 دمخون. هه ندی مندال و مهن جادو و گری دمکن.
 هه ندیکیش دوونه فیری و تاک و تهنیا، تیبی موزیقاییان
 پیک هیناوه و خه لک هارمیان دهمنی. بیلامانی
 سوالگری به نه دهن! له ولایه و موش دسته و کومه لی
 نیگارکیشان «پورتیریت» دمکن و سرگره می وینه
 دروست کردن (دملین نه مانه دستکوت و دهرامه تیان
 زوره!).

بدرین. تابلی بلیمه تانه نیشیان تیدا کراوه. ناخر کالته
 نیه نوزده سالان موه نندیزو و مستاو کارگر، روژ تا
 نیواره داروبرد له سهریه کدا که لک بکن! جاری نه
 هشت ستوون و کوله که مرمه ره چون تا شراون و
 هاتوون که هر یه که دریزی به که ی خوت میترو ده لی
 چه زیای ره شه؟

کچه گوتی: نه مانه دیاری شازنی سویدن .. ههشت
 دانه ی دیکه یی له م جوړه مرمه ره ی پینک شکی
 په رله مانی نینگل ترا کردوه.

ما فوورو قالی و گولدان و گلوهی سهر سهرمان
 بیی .. داخیلی هوئی کؤبوونه وه بووین. له ویش کچه
 ماوهیه ک باسی په رله مانی بوکردین و هه ندی وینه ی
 یادگاریمان کینشاو هاتینه دهموه.

روژی دوواتر، به یانی سهرله زوو، چووینه
 موزه خانه ی نیشتمانی هونر، که دمکه ویته گوږه پانی
 قارهمانان. به دیداری سهدان تابلیو رهنگینی
 هونه رهنه ندانی نه م ولاته شادبووین، که به راستی
 نه وپه ری هونه رکاریان کردوه. ماوه ی دوو سه عاتی
 ته و او گه راین و ناوه ناوه شه کت و ماندوو له بان ته ختو

هنگارمکان بایه خیکی ته او بیان به سیاحت و گشت و گوزهر داهه.. دهیانگوت سالی چند ملیون کس رووی تی دمکن. ژماره ی دانیشقوانی پایتهخت دوو ملیونه که چی هاوینان دینه چوار ملیون! به لام بوخوا بلین گوزهران هرزان نیه. هرشتیکی دهیگری و دستی بو دهبی ناگره.. دیاره مهسهله پیومندی ی بهباری نابووری یهوه هیه.

لهم باره یهوه گه لی پرسیارمان له ماموستاکانی ناموزگه کردن: وهکو دهمانین نیوه دهوله تیکی کشتوکالین و نیمچه پیشه سازی یه کیشتان هس.. نه ی بوچی حالتان وایه؟ دهیانگوت: راسته له کشتوکال و دهرمانسازی دا له پیشین، به لام چ فایده! نیمه نه ندای نیوریک خراوبن که بی ی دملین «کومیکن» که می ولاتانی سوشیالیسته. چاکه سنوک (په تاته) و گیزهر بهوانه ی دهوله تیکی وهکو بولگاریا دمکین، له جیاتی پاره وهرگرتن، نهوانیش کوله کهو دوشاوی ته ماتمان بو بهوانه دهفرموون، که لای خومان نهومنده زودن لیان بیزارین! نهگر چارمه سرتیکی نه موزعه نه کرنی، حالمان بهریشانه..

چوونه گه رماوو هاتنه دهرموه وهکو یهک نین.. لیرمیشدا ناکرنی وا به سووک و نلسان خویان لهم ریکخراوه بکیشنهوه. مهسهله رژیمو پیومندی ی بهگه لی رژیمی وهک خوی هیه، هه مووشیان هر له سهر یهک سنوورن.

برادهریکمان هلیداین و گوتی: وا به خیر «بووش» ی سهروکی ولاته یه ککرتوومکانی نه مریکا سهر دانتان دهکا. رهنگه هندی قهررتان له کول بکاتوه! دمه دمی نیواریه کی ساردوبارانای، بهسه دان سهر یازو پولیس رژانه نهو شه قامانه ی که بریاربوو کاروانی سهروکی نه مریکای لی تیپه ربی. هاتوچوی نوتومبیلیان وهستاندن. خه لکی دسته و کومهل له سهر شوسته کاند ا به ریز وهستان هوهل سوار ماتو بو نوتومبیلی پولیس و پاشان به دهمان نوتومبیلی

هه مه چه شنه ی نوی بابهت و خاوین. «بووش» و خانمی ژنی و یهک دوو که سی دیکه له نیو نوتومبیلیکی دریزو پان و بهریندا دهستیان بوخه لکه که بهر زکرنه وهو سلوویان لی دمکردن.. تاچا ویش حوکمی دهکا، جادهمکان به نالای نه مریکا رازاونه ته وه. هر له فروکه خانه وه تا کوشکی تایبته هرچی گوتی و هرچی کردی له ماوه ی دووسه عاتی ره به قدا درایه تله فزیون. به لام داخه که م پاشان زانیمان جهنابی (مستهر بووش) دولار چیه نهیدانی و وهک «پوله ندا» ی ته ماشا نه کردن. نهومنده نه بی داوای له بانقی نیو دهوله تان کرد یارمه تی (مه جهر) بدا. ههنگارمکانیش لیان یه قینه نه م بانقه کومه لی مهرجیان له سهر فرز دهکاو تا عانه یه کیان ده داتی، سه تلئ نارمقیان بی دهکا!! دهمان مهرجه کان پیومندی یان به سیاستی ولاته که یانه وه هیه، که دهبی بیگورن و به گوتی بانق بکن، نه گینا «نه م دولار».

چند سه عاتیک بهرله وهی به ریومبه ری ناموزگا خواحافیزیمان لی بکا.. گوتی: نهو روزه ی وائیه هاتنه نیره، هواساف و بنگه ردو روزه کی تابلئ ی خوش و له باربوو.. نه مپوش که دهگه رینه وه هه روا.. که چی نهو روزه ی «بووش» هات باران بوو.. سبه ی نیش دهگه رینه وه و ایزانم هر بارانه.. نه م جیاوازی نیوان دوست و نیاران!

بو یه کیک غه ربیه، نهگر زمانی نه له مانی بزانی، مهحتل نابی و که سانیکی زور هن لی حالی دهمین.. نه گینا زمانه کانی دیکه سفر.. خه لکی واهن، به تایبته له بازاردا، له ههنگاری بترازی نهوه ی زمانه نایزان.

من بوخوم که نیواران بی نیش و دست به تال ده بووم، له گهل نوبه تداری ناموزگا که، که کوریک ی روح سووک بوو، هه ندی ووشه م ساغ دهکردنه وهو مانا کانیم دهنووسینه وهو له گهل زمانه کانی نه م روزه لاتم بهراورد دهکردن. که دهچنه وه سهریه که ره چله ک و گه لی مانایان له یهک دهکن. «یوری» ی یاریدهد مری به ریومبه ر ناگای

له مه بوو. روژنيكيان گوتی: كاكه تو بيهووده خوت خهريك كردوه، له جياتی نه مه خهريكي زمانيني زیندووی دنيابي باشتره كه له هه موو شوينيكدا به كه لكت بئ... زمانه كه ی نيمه نه ومنده بئ سووده كه گه يشته سنوور ده بئ له كوئل خوتی بگه يته وه... نه گينا قه زاو به لايه و كهس هوونيكی قه لپی بئ نادا!

له و ماوه مه دا دوو جار به كو مه ل سهر دانی باليو زخانه ی خو مانمان كرد. جه نابی سه فير گه ئی ريزو حورمه تی گرتين. نيمه يش هه ر به كو مه ل ناماد ميبی خو مان بو ئاو مه دان كردنه وه ی شاری به رگري (فاو) نيشان دا. سه فير پياو نيكي دنيا ديده و گه ريده و له سه ر خو بوو. ئيواره يه كي ته رخان كرد بچينه ماله كه ی نه و. تيكر ا چوو ينه نه وئى كه ده كه ويته گه ربه كيكي به رزو شاخاوی «بوداهشت». نه ومنده ی نه برد به ريو به ري ناموزگه ی خو مان و ياريد مه ركه ی و د. صابر هاتن. به سو حبه ت و قسه ی خو يش سه عاتمان كردنه يه ك و دووی شه و. گه ئی «حاته مانه» پيشوازی كردين و تازگمان نيشاو دلان بردي يابراخ و برنجی خو مانه مان خو ارد. بازار ی نه وئى، به تاييه ت فرو شگا و دوكانی خو راك و كه ل و په ئی روژانه ی مال، گه ئی په رو شلووغن. له ده رزی يه وه ده يگري تا گوشت و مريشكي هه ن.. به لام نه وه ی سه رنج راكيشه، شووشه و بتلی شه راب و بيه و نارقه. نای كه به كار يان دين و ده ياننووشن!

خوش يه كه ی نه م دوكان و بازارانه له و دايه، بنيادم ده توانی ته نيا يه ك ته ماته و يه ك باينجان و يه ك سه لكه پياز بگري.. فرو شياره كان كه زور به ی هه ر زور يان نه گه ر هه مو يان نه بئ، كچن.. نه بيزار ده ين و نه خو يان تو ربه ده كن و تا ده چيته ژو روه وه و دييته ده روه و به خريت دين. له و ميش مه تر سه زمان نازانی.. هه ر شتيكي ده يگري نه رخى به سه ره وه يه و توش به گو يره ی گه ر فان چت لازمه ده يگري.. نه ك و مه كو ئيره پاش مامه له و به سه ري من و به قه وری باوكت، ده توانی نيوه ی نه رخه كه ی دابه زيني!

له ماوه ی نه و بيست و چهند روژه ی نه وئى، روو داويكي وام به رچاو نه كه وت شايانی باس بئ. نه هه را و نه قيره قه و نه شه رو گنجه ل.. روژنامه ی «دهنگی گه ل»، كه دكتور صابر روژانه ده يگري و له هه ندى هه وال حالى ده كردين.. هه والی كو ده تا كه ی «سو دان» ی بلا و كرده وه. نوو سييووی «صادق المهدي» يان له شاهه نكيكي بوو ك گوازسته وه دا وه گه ره ينا و گرتيان.

نه و روژه ی وا «بو ش» ده ماته (مه جه ب) له مه يدانی «نه ستور ياه دا زه لاميك به ر ترام كه وت. جا نازانم خو ی كوشت يا به مه له بان هيلي ترام كه وت.. هو ليس و نه مبولانس (اسعاف) روژانه نه و ناوه و سه عاتيك چو ليان كرد.

مه جه ره كان، مه راقی جگه ره و كتيين.. بو جگه ره مكي شان ه كه ده سته ی كچان له پيشن و له هه ر شوينيكدا بزائن قه ده غه نيه، نه وه دوو كه ئی ئی به با ده من. بو كتیب خو يندنه و ميش هه ر دوو ده سته ی كو رو كچ به شدارن.. ماشه لا كه غه رقی ده ر يای مه تاله ده ين، تو پيان له بنا گو ئی به قه ی باكيان نيه.

نه مه هه ندى سه رهنج و تئ رو انين و بينيني خو م بوو له و ولاته دا.. رهنگه شتی و ردم نه نوو سيبي كه كه م و زور به كه لكي تو ی خو ينه ر نايه. هيوادارم به مه كه من زانياريت نه باره ی نه وئى حاسل كردي.. ئيدي كه سه نوم سپهان (زور سو پاس)

(*) نووسه ري نه م و وتله له نيوان ۱۹۸۹/۶/۱۹ تا ۱۹۸۹/۷/۱۲ دا به شداری خو ليكي روژنامه نوو سي كردي. كه له (بوداهشت) ی په يته ختی مه جه ردا سزئرا.

(۱) دووا به مو وای نه و خو سئازانه ی په كتي ی سو له يته وه. قه ورو له يمه ئی ججه نكيزخان، ميش گه رايه وه و ئيدي كتیبي ميزووی خو يندنه كي مندالان به دا گه ر كه رو كو ئی له قه لم نكدا. كه له سه ده كلنی نواز مه م و سيز ده مه دا مه لته كه ی خو ی له دا نوب، هوه گه يانده «سين» و بر ياره ئيو ی بخشنه سه ر گه و ره ترين نو ئيل «مه نكو ليا، هه روه ما ده سه لاتدارانی مه نكو ليا كتیبيان له باره ی زینيه وه دانو مو به دا مه زينه ري نه ته وه ی ئو و ده يان!

